

Vaša Excelencia, Vaše Magnificencie, vážená pani štátna tajomníčka, vážený pán štátny tajomník, vážené dámy, vážení páni, vzácní hostia,

mám česť privítať Vás na prvom Slovensko – maďarskom rektorskom fóre, ktoré sa koná z iniciatívy zástupcov Slovenskej rektorskej konferencie a Maďarskej rektorskej konferencie tu v Prešove. Je pre mňa potešením privítať medzi nami zástupcov maďarskej i slovenskej vlády a vysokých predstaviteľov našich akademických obcí.

Ďakujem rektorovi Prešovskej univerzity v Prešove profesorovi Petrovi Kónyovi a členom jeho tímu za prípravu tohto stretnutia.

Cieľom tohto nášho podujatia je vzájomne sa informovať a diskutovať o aktuálnom dianí v oboch vysokoškolských sektoroch a týmito informáciami, ako aj osobným spoznaním sa, prehĺbiť doterajšiu spoluprácu medzi našimi vysokými školami. Na Slovensku máme sprostredkované informácie o vývoji v maďarskom vysokoškolskom sektore, spravidla najmä prostredníctvom médií alebo európskych asociácií. Teraz sa tu vytvára priestor na to, aby sme hovorili priamo a so skutočnou znalosťou vecí. Som presvedčený, že si uvedomujeme, aký dopad má dianie na univerzitách na celú spoločnosť a ako citlivo sú vnímané všetky jeho zmeny.

Často hovoríme o problémoch vo vysokom školstve, a tých je skutočne nemálo. Môžeme a mali by sme o nich hovoriť a radiť sa, a získavať skúsenosti jeden od druhého.

Na druhej strane, práve oblasti vzdelávania, výskumu a života vysokých škôl vôbec, sú osobitne prirodzenými, silnými a dôležitými pozitívnymi príležitosťami, či nástrojmi stavby tak potrebných spoločenských i politických mostov spájajúcich kultúry medzinárodného života, fungujúcich prepojení a zmysluplného formovania verejnej mienky. Na tento fakt by mali brať zreteľ vlády i samospráva, a zdá sa, že aj vysoké školy by s týmto faktom mali viac pracovať a dôkladne si ho uvedomovať a prezentovať.

Ak na šťastie niet pochyb, že vzdelávanie, postavené na dobrej vede, je jedným z hlavných kameňov vnútroštátnej perspektívy, malo by sa pamätať aj na to, že silná vnútorná stavba, so všetkými jej špecifikami, znamená silný prvok stavby európskeho regiónu, či celej Európy. Stavbám regiónov a európskym stavbám sa musíme učiť rozumieť a zdieľať zmysel a výhody, ktoré umožňuje otvorenie sa regiónov a európskeho priestoru.

Možností pre rozvoj spoločných vzťahov máme na bilaterálnej i viacstrannej úrovni niekoľko. Vyzdvihnem najmä európske programy ako súčasný rámcový program Horizon 2010 a Erasmus+, ako aj do budúcnosti v novom Viacročnom finančnom rámci program Horizon Europe a pokračovanie programu Erasmus+. Rovnakú oblasť záujmu zdieľal so slovenskými rektormi aj podpredseda Európskej komisie Maroš Šefčovič, ktorý pri našom septembrovom zasadnutí v Bruseli zdôraznil dôležitosť zapojenia sa univerzít nielen do štrukturálnych fondov, ale aj do európskych programov na podporu rastu a zamestnanosti. A práve v tejto oblasti majú naši maďarskí partneri vyššiu úspešnosť; napr. v excelentnej vede v European Research Council. V tomto smere by sme uvítali podporu z Vašej strany, aby ste nám pomohli zvýšiť našu úspešnosť v uchádzaní sa o tieto granty. Vašu podporu by sme privítali aj pri začleňovaní sa do funkčných konzorcií, ktoré sú úspešnými žiadateľmi v európskych

Príhovor prezidenta Slovenskej rektorskej konferencie – prof. doc. JUDr. Mareka Šmida, PhD. na Slovensko- maďarskom rektorskom fóre, 11.10.2018 v Prešove

programoch, ale ktoré sa vyznačujú značnou uzavretosťou. Domnievame sa totiž, že takáto spolupráca môže byť v konečnom dôsledku osožná pre obe strany.

Naše univerzity a príslušné ministerstvá sa zapojili do európskych procesov, pretože chceme byť čo najaktívnejšou súčasťou Európskeho priestoru vysokého školstva a Európskeho výskumného priestoru. Iná alternatíva pre naše univerzity, ktoré potrebujú aktívnu medzinárodnú spoluprácu pre svoj vnútorný rozvoj, nie je. Užšia spolupráca na regionálnej báze je len jednou z možností, ktorou chceme splniť tento zámer.

Osobitnou výzvou pre akademickú komunitu v našom regióne je politika otvorenej vedy, otvoreného prístupu. Zavedenie politík otvoreného prístupu a otvorenej vedy je v našom domácom prostredí podmienené dobre pripravenými legislatívnymi zmenami. Avšak, aj v tom prípade, bez ďalších dodatočných finančných zdrojov je otvorený prístup k publikovaniu, ktorý teraz presadzuje Európska komisia, v našich podmienkach ťažko realizovateľný. Reálna podpora týchto politík vyžaduje totiž ich osvojenie si v národných programoch. SRK napríklad aj dnes na svojom zasadnutí prijala požiadavku adresovanú Ministerstvu financií SR, aby navýšilo rozpočet vysokých škôl, okrem iného aj o zdroje financovania prístupu k celosvetovým vedeckým databázam renomovaných vydavateľov.

Aby naše univerzity mohli v rámci vlastnej zodpovednosti patrične reagovať na súčasný vývoj vo svete, musia byť prijaté výrazné legislatívne a finančné zmeny, ktoré by pri posilnení autonómie univerzít vytvorili konkurencieschopné prostredie umožňujúce plné využitie ich potenciálu. SRK preto dnes opäť potvrdila svoju požiadavku, aby bol prijatý nový vysokoškolský zákon a súvisiace právne predpisy, ktoré by rámcovo, prehľadne a bez nejasností v interpretáciách riešili postavenie a fungovanie vysokých škôl, zaviedli efektívne a udržateľné pravidlá financovania vysokých škôl, ale aj uľahčili a sprehľadnili riadenie a správu (manažment) vysokých škôl. Sme pripravení spolupracovať s našim rezortným ministerstvom na príprave takej vysokoškolskej legislatívy.

Poslednou veľkou témou, ktorá sa dnes diskutuje v Londýne, Paríži, Varšave či v Helsinkách, je iniciatíva Európske univerzitné siete, ktorá by mala podporovať aliancie na základe kritéria excelentnosti. Uvedomujeme si dôležitosť zapojenia sa do iniciatívy a preto viaceré slovenské univerzity už podnikajú konkrétne kroky so svojimi partnermi. Možno aj na pôde nášho fóra sa podarí nadviazať také partnerstvá, ktoré svojou kvalitou presvedčia európskych hodnotiteľov, aby ich podporili.

Prajem nám preto úspešné rokovanie – formálne a aj to neformálne. Verím, že sa tu budeme cítiť dobre nielen po tej odbornej, ale aj spoločenskej stránke.

Ďakujem za pozornosť.